

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

Робоча програма навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: J Транспорт та послуги
спеціальність J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»
освітня програма «Готельно-ресторанна справа»
вид дисципліни: обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«28» серпня 2025 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

д.е.н., проф., професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Ірина ШКОДІНА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Готельно-ресторанна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Готельно-ресторанна справа» підготовки бакалаврів спеціальності спеціальність J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Економічної теорії» є полягати у формуванні в майбутніх спеціалістів готельно-ресторанної справи системи економічних знань, які б відповідали сучасному розвитку економіки; формування навиків необхідних для аналізу реальних економічних процесів та прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності.

1.2 Основні завдання вивчення дисципліни

-надати цілісне уявлення про економіку як систему, що функціонує на основі взаємодії економічних суб'єктів, обмежених ресурсів та потреб.

-ознайомити студентів з фундаментальними економічними категоріями, законами та принципами, які лежать в основі як мікро-, так і макроекономічного аналізу.

-сформувати здатність аналізувати економічні явища та процеси з позиції різних економічних шкіл і підходів (класична, неокласична, кейнсіанська, інституціональна та ін.).

-розвинути економічне мислення, здатність логічно обґрунтовувати рішення економічного характеру, критично оцінювати економічну інформацію та події.

-закласти теоретичну базу для вивчення прикладних економічних дисциплін і формування практичних навичок прийняття економічних рішень на різних рівнях господарювання.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	136 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя

ЗК 09.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК 05.Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

СК 12. Здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН 15. Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

РН 18. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.

РН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

1.8. Передумови вивчення: Підприємництво.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет та метод економічної теорії

Зародження та виникнення економічних знань. Етапи історичного розвитку економічної теорії. Основні напрямки економічної науки: меркантилізм, фізіократи, класична школа, маржиналізм, утопічний соціалізм, марксизм, неокласичні ідеї, кейнсіанство, неокейнсіанство, посткейнсіанство, монетаризм, інституціоналізм. Теоретичні дослідження українських економістів.

Предмет економічної теорії та її складові. Економічні явища та економічні відносини. Економічні категорії. Економічні інтереси - рушійна сила соціально-економічного розвитку. Три основні питання економіки. Економічні потреби. Обмеженість ресурсів та безмежність потреб. Економічні закони та їх об'єктивний характер. Методи дослідження економічної теорії. Функції економічної теорії. Економічна теорія в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика.

Тема 2. Суспільне виробництво.

Зміст та структура суспільного виробництва. Роль виробництва в розвитку суспільства. Види суспільного виробництва. Відтворення та його типи.

Фактори виробництва та їх поєднання. Виробнича функція. Виробничі можливості в економічній системі та проблема вибору. Крива виробничих можливостей. Ефективність виробництва та її показники.

Тема 3. Економічні системи та власність

Економічні системи та їх класифікація. Еволюція економічних систем як форм господарювання. Типи, види та моделі економічних систем. Традиційна система. Ринкова система: сутність та характеристика. Адміністративно-командна система: характеристика та риси. Порівняльний аналіз економічних систем. Перехідна економіка. Постіндустріальне суспільство. Цифрова економіка. Трансформація економічної системи в Україні.

Власність та її роль в економічній системі. Економічний та правовий зміст власності. Право володіння, розпорядження, користування. Суб'єкти та об'єкти відносин власності. Специфікація прав власності. Теорема Р. Коуза. Основні форми власності, їх взаємодія. Еволюція відносин власності. Новітні тенденції у розвитку відносин власності. Цифрова власність. Відносини та форми власності в Україні. Роздержавлення та приватизація, їх суть і відмінності. Особливості здійснення процесів роздержавлення та приватизації в Україні.

Тема 4. Ринок: сутність, функції та умови формування

Ринок як підсистема ринкової економіки. Суб'єкти та об'єкти ринкових відносин. Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Характерні риси та основні принципи функціонування ринку. Функції ринку: регулююча, розподільча, стимулююча, інтегруюча, контролююча. Сучасні теорії ринку. Структура та види ринку. Критерії класифікації ринків. Моделі та шляхи переходу до ринку. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.

Сутність та еволюція грошей. Функції грошей. Різноманітність форм грошей: товарні, металеві та паперові гроші; кредитні та електронні гроші. Функціональні форми грошей. Грошовий обіг та його закони. Теорії грошей. Сучасні теорії грошей. Грошові реформи: їх сутність і спрямування. Історія грошей України.

Тема 5. Інфраструктура ринку

Поняття та основні риси інфраструктури ринку. Біржа як елемент ринкової інфраструктури, її види та функції. Форвардні та ф'ючерсні біржові угоди. Товарна біржа. Мета та функції товарної біржі. Суб'єкти товарної біржі. Фондова біржа. Основні види операцій, здійснюваних на фондовій біржі. Банки та небанківські інституції ринкової інфраструктури. Інфраструктура ринку праці. Біржа праці. Служба зайнятості в Україні. Формування інфраструктури ринку в Україні.

Тема 6. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага

Попит: сутність, функція. Закон попиту. Виключення з дії закону попиту. Нецінові детермінанти попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Закон пропозиції. Нецінові детермінанти пропозиції.

Ринкова рівновага. Дефіцит та надлишок виробництва. Види ринкової рівноваги.

Сутність та види еластичності. Еластичність попиту, фактори, які на неї впливають. Види еластичності попиту: за ціною, за доходом, перехресна еластичність. Еластичність пропозиції, фактори, що на неї впливають. Практичне значення теорії еластичності.

Тема 7. Конкуренція та ринкові структури.

Конкуренція: сутність та види. Місце конкуренції в ринковій економіці. Види економічної конкуренції: внутрішньогалузева і міжгалузева, досконала та недосконала. Методи і способи конкурентної боротьби. Нецінова конкуренція.

Сутність ринкової структури. Ознаки й умови існування ринку досконалої конкуренції. Характерні риси ринку чистої монополії. Бар'єри для вступу в галузь: економічні, адміністративні та правові. Основні види монополії. Антимонопольне законодавство. Олігополістична модель ринку. Основні ознаки олігополістичного ринку. Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика. Диференціація виробів: форми, позитивні наслідки та загрози. Нецінова конкуренція, її види та наслідки для виробників та споживачів.

Порівняльна характеристика ринкових структур.

Тема 8. Сутність підприємництва та його роль в економіці.

Поняття бізнесу та підприємництва. Суб'єкти підприємницької діяльності.

Сутність та види підприємств. Теорії фірми. Організаційно-правові форми підприємств. Індивідуальне підприємництво (одноосібне володіння). Товариство (партнерство). Корпорація. Малий бізнес.

Ризик у підприємницькій діяльності та його види. Венчурний бізнес. Система франчайзингу. Менеджмент. Маркетинг.

Загальні економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні. Етика підприємництва.

Тема 9. Витрати виробництва і прибуток

Сутність, види і структура витрат виробництва: концептуальні підходи. Бухгалтерські та економічні витрати. Зовнішні й внутрішні (явні та неявні) витрати. Альтернативні витрати. Постійні та змінні витрати. Загальні (валові) та середні витрати. Граничні витрати. Закон спадної віддачі. Трансакційні витрати. Витрати обігу: чисті та додаткові.

Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Суть прибутку. Теорії прибутку. Бухгалтерський і економічний прибуток. Нормальний прибуток як елемент витрат. Норма прибутку і чинники, що впливають на неї. Проблема прибутковості у функціонуванні підприємств України в сучасних умовах.

Тема 10. Макроекономічний рівень господарювання та його показники

Суспільне відтворення: сутність, типи. Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Методологічні аспекти системи національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП), його суть і відтворювальна структура. Методи обчислення ВВП: за доходами, витратами та доданою вартістю. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Національний дохід (НД) і його роль у суспільному відтворенні. Сутність розподілу і перерозподілу національного доходу. Особистий дохід (ОД). Дохід у розпорядженні громадян.

Національне багатство: його структура. Проблеми розширеного відтворення національного багатства та шляхи розв'язання екологічних проблем.

Тема 11. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки

Поняття і чинники економічного зростання. Типи економічного зростання. Проблеми темпів економічного зростання. Роль інвестицій в економічному зростанні. Інновації. Теорії та моделі економічного зростання. Кейнсіанські моделі динамічної рівноваги. Неокласична модель економічного зростання. Показники економічного зростання.

Циклічність як форма економічного розвитку. Типологія економічних циклів. Фази класичного ділового циклу. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів (монетарна, кейнсіанська, марксистська): дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки України на сучасному етапі.

Тема 12. Макроекономічна нестабільність.

Ринок праці та механізм його функціонування. Зайнятість і безробіття. Сутність та види безробіття. Втрати від різних видів безробіття. Рівень безробіття у різних країнах.

Державна політика зайнятості населення. Особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття в Україні.

Поняття та показники інфляції. Темп інфляції. Види інфляції. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.

Тема 13. Державне регулювання ринкової економіки

Необхідність державного регулювання економіки. Межі і форми державного втручання в регулювання економічного відтворення. Функції держави, основні методи та напрями державного регулювання.

Фінансова система. Державний бюджет Фінансова система та фінансова політика держави. Сутність, структура та функції фінансів. Проблеми формування держбюджету України. Податкова система: суть, структура, значення, принципи побудови та функціонування. Суть і функції податків. Ставки оподаткування. Види податків. Крива А. Лаффера та визначення межі оподаткування. Основні проблеми й напрями розвитку податкової системи в Україні.

Грошово-кредитна система, її елементи та типи. Механізм грошово-кредитного регулювання. Центральний банк, його операції, їх види та функції. Комерційні банки.

Доходи населення і соціальна політика держави Доходи населення, їх види та джерела формування. Рівень життя та його показники. Нерівність доходів і проблема бідності. Причини диференціації доходів. Крива Лоренца. Індекс злиденності. Соціальна політика держави. Соціальні гарантії. Система соціального захисту населення та її складові.

Тема 14. Сучасна світова економіка

Глобалізація як тенденція соціально-економічного розвитку. Об'єктивні передумови виникнення, економічний зміст та етапи розвитку світового господарства. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Теорія порівняльних переваг.

Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля, її види та структура. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та не митні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Міжнародна міграція трудових ресурсів. Вивіз капіталу і міжнародна інвестиційна діяльність. Прямі та портфельні інвестиції. Інвестиційний клімат. Міжнародні кредити. Міжнародні валютні відносини. Валютні системи: національна, міжнародна (регіональна), світова. Етапи становлення сучасної валютної системи. Валютний ринок і валютний курс. Міжнародні валютно-фінансові організації. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Україна в системі міжнародних економічних відносин

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д.	с. р.		л	п	ла б.	інд .	с. р.
Тема 1. Предмет та метод економічної теорії	11	2	2			7	10	1				9
Тема 2. Суспільне виробництво.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 3. Економічні системи та власність	10	2	2			6	10	1				9
Тема 4. Ринок: сутність, функції та умови формування	10	2	2			6	10	1				9
Тема 5. Інфраструктура ринку	10	2	2			6	11	1				10
Тема 6. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага	14	4	4			6	11	1				10

Тема 7. Конкуренція та ринкові структури.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 8. Сутність підприємництва та його роль в економіці.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 9. Витрати виробництва і прибуток	10	2	2			6	11	1				10
Тема 10. Макроекономічний рівень господарювання та його показники	10	2	2			6	11	1				10
Тема 11. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки	10	2	2			6	11	1				10
Тема 12. Макроекономічна нестабільність.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 13. Державне регулювання ринкової економіки	14	4	4			6	11	1				10
Тема 14. Сучасна світова економіка	11	2	2			7	11	1				10
Усього годин	150	32	32			86	150	14				136

Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Предмет та метод економічної теорії	2
	Тема 2. Суспільне виробництво.	2
	Тема 3. Економічні системи та власність	2
	Тема 4. Ринок: сутність, функції та умови формування	2
	Тема 5. Інфраструктура ринку	2
	Тема 6. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага	4
	Тема 7. Конкуренція та ринкові структури.	2
	Тема 8. Сутність підприємництва та його роль в економіці.	2
	Тема 9. Витрати виробництва і прибуток	2
	Тема 10. Макроекономічний рівень господарювання та його показники	2
	Тема 11. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки	2
	Тема 12. Макроекономічна нестабільність.	2
	Тема 13. Державне регулювання ринкової економіки	4
	Тема 14. Сучасна світова економіка	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кіл-ть год.д.ф.н	Кіл-ть год.з.ф.н
1.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 1. Предмет та метод економічної теорії.	7	9

2.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 2. Суспільне виробництво.	6	9
3.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 3. Економічні системи та власність. Вирішення кейсу.	6	9
4.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 4. Ринок: сутність, функції та умови формування. Вирішення практичних завдань	6	9
5.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 5. Інфраструктура ринку. Вирішення практичних завдань	6	10
6.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 6. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Вирішення практичних завдань	6	10
7.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 7. Конкуренція та ринкові структури. Розв'язання кейсу.	6	10
8.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 8. Сутність підприємництва та його роль в економіці. Рольова гра.	6	10
9.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 9. Витрати виробництва і прибуток. Вирішення практичних завдань	6	10
10.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 10. Макроекономічний рівень господарювання та його показники. Вирішення практичних завдань	6	10
11.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 11. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки. Вирішення кейсу	6	10
12.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 12. Макроекономічна нестабільність. Вирішення практичних завдань	6	10
13.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 13. Державне регулювання ринкової економіки. Вирішення практичних завдань	6	10
14.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка студентами доповідей з теми 14. Сучасна світова економіка. Кейс.	7	10

	Разом	86	136
--	--------------	-----------	------------

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл.

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Економічна теорія»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН 15.	Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.	Лекція-бесіда; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), порівняльний аналіз; візуалізація через схеми, діаграми, моделі; командна робота, кейси; творчі завдання.	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях рішень кейсів та ситуаційних задач;
РН 18.	Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.	Дискусія, робота в команді над генеруванням ідей, кейсами та проектами, їх презентація	Оцінювання відповідей на практичних заняттях, робота в команді, уміння переконувати; креативність; навички співпраці
РН 20.	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави	Проблемно-орієнтовані лекції; робота в командах, підготовка презентації на визначену тему	Оцінювання усних та письмових відповідей, комунікативних навичок, емоційного інтелекту, вирішення кейсів

Можуть також додатково (замість певних завдань) враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу) та ін;
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з економічних проблем (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях (підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів під час обговорення питань, самостійної роботи, тестування, написання есе, рефератів, контрольної роботи тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни у формі екзамену.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення **екзамену**. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. **УВАГА!** У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборобою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в дистанційній формі з використанням платформи Moodle.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях встановлюються за такими критеріями:

«4» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання не тільки лекційного матеріалу та підручників, а також додаткового матеріалу (монографії, наукові статті, звіти, статистичний матеріал тощо). Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються на мікрорівні та на макрорівні, здійснювати критичний аналіз економічних теорій, робити логічні висновки при розв'язанні самостійних завдань, кейсів, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому економічних проблем.

«3» бали - студент знає відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент знає як саме економічні категорії і закони проявляються на мікрорівні та на макрорівні, здійснює порівняльний аналіз, робить логічні висновки при розв'язанні самостійних завдань, кейсів, висловлює власне ставлення до пропонованих йому проблем.

«2» бали свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Основи економічної теорії» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати економічний інструментарій. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, відсутня логіка або недостатнє висвітлення питань.

«1» бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми

Критерії оцінки відповідей на тестові питання на семінарських заняттях

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1 хвилина.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

“0” балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

“0,8” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 74-89%.

“0,5” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 60 - 73%.

“0” виставляється, якщо правильні відповіді складають до 60%.

Підсумкова оцінка на семінарському занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт:

Шкала балів за видами робіт

№	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка	Примітка
1	Відповіді на семінарах	0-4	За семінар, незалежно від кількості відповідей
	Тестування	0-1	За заняття, незалежно від кількості тестів

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше **30 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю.

Критерії оцінки на екзамені. Екзаменаційна робота складається із

- 20 тестів – 1 бал за кожну вірну відповідь. 20 балів
- 2 аналітично-теоретичних завдання (по 10 балів)

“10 - 9” балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання не тільки лекційного матеріалу та підручників, а також додаткового матеріалу (монографії, наукові статті, звіти, статистичний матеріал тощо). Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

“8-7” балів свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Економічна теорія» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“6-4” балів виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“3-1” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, теми															Екзамен	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Разом		
4	4	4	4	4	5	5	4	5	5	4	4	4	4	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Фісуненко Н. О. Макроекономіка : навч. посіб. / Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина, О. А. Сидоров, В. Г. М'ячин. – Дніпро : ДДУВС, 2023. 148 с

Шкодін І.В. та інші. Економічна теорія: Навч. посібник для студентів спеціальностей «Економіка». «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2020. – 230 с. (Шкодін І.В. - гл 2 «Ек системи суспільства та власність С.17-30»).

Економікс. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Баула О.В., Вісіна Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 320 с.

Шкодін І.В. та інші. Макроекономіка і основи глобалізації: навчальний посібник / за ред. Н.Б.Решетняк, С.О.Климової. Харків: Видавництво Іванченко І.С. 2024. – 336 с. (т 4, 13).

Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. Підручник у 2 книгах. Книга 1. Вступ до макроекономіки За ред. С.Панчишина, П. Островерха. Видавництво Априорі 2020. 648с

Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022

Шкодін І. В. Мікроекономіка: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 128 с.

Economics. Principles, Problems, and Policies / Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn https://faculty.ksu.edu.sa/sites/default/files/eb_mcconnell_econ.18e.pdf

Saros, Daniel. Principles of Political Economy. 2020.
<https://mountainscholar.org/handle/20.500.11785/856>
Principles of Microeconomics: Scarcity and Social Provisioning: 2022.
<https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/principles-of-microeconomics-scarcity-and-social-provisioning>

Дюфло Естер, Банерджі Абхіджіт. Дієва економіка для важких часів /Пер з англ. Роман Ключко. К. Наш Формат. 2021. 416 с.

Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2024.

Додаткова література:

1. Фрідріх Гаєк. Шлях до рабства. The Road to Serfdom / Перекладачі Сергій Рачинський. Видавництво Наш Формат. 2022. 208 с.
2. Когут Юрій. Технології блокчейн та криптовалюта: ризики та кібербезпека. Видавництво Sidcon. 2022. 316 с.
3. Гаузел Морган. Психологія грошей. Нетлінні уроки багатства, жадібності й щастя. Видавництво Yakaboo Publishing. 2021. 288 с.
4. Ковтун А. Сальдо великих грошей. Історія фінансово-банкнвської системи України у спогадах причетних. Видавництво Букрек. 2020. 480 с.
5. Булло Олівер. MONEYLAND. Грошокрай: чому злодії та шахраї керують світом і як це змінити. Х.: Видавництво Vivat. Серія книг Історія та політика. 2020. 432 с.
6. Shkodina I. Global uncertainty as a sign of the transformation of the socio-economic system. *Business Inform.* 2017 -№6. Р. 8-12.
7. Shkodina I. Influence of financial technologies on the transformation of the financial system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice.* 2018. No. 1 (24).
8. Shkodina I., Melnychenko O., Babenko M. Quantitative easing policy and its impact on the global economy. *Financial and credit activity: problems of theory and practice.* 2020. V. 2, N. 33. Р. 513-521.
9. Шкодінa I.B., Зеленько О.О. Бюджетна політика та її особливості в економіці України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2021, 13. С. 145-151.
10. Monetary Policy Basics. Virtual Learning Opportunities. Federal Reserve Systemn. <https://www.federalreserveeducation.org/about-the-fed/structure-and-functions/monetary-policy>
11. Шкодінa I.B., Зеленько О.О. Енергетична криза та її наслідки для ринку природного газу ЄС. *БІЗНЕС ІНФОРМ.* 2025. №1-. (с. 47 - 53). https://www.business-inform.net/article/?year=2025&abstract=2025_1_0_47_53

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.zakon.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Національного банку України <https://bank.gov.ua>
4. Сайт Світового банку // Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
5. Сайт Міжнародного Валютного фонду. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
6. www.ssmc.gov.ua – Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку.
7. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.
8. www.finance.ua – система розкриття інформації на фінансовому ринку України.
9. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
10. www.securities.org.ua – інтернет-бібліотека "Цінні папери України".
11. www.smida.gov.ua – система розкриття інформації на фондовому ринку України.
12. www.uaib.com.ua – Українська асоціація інвестиційного бізнесу.
13. Global finance // <https://www.gfmag.com>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі.

Посилання: <https://moodle.karazin.ua/enrol/index.php?id=6591>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких обмежень з заборогою відвідування ЗВО) надається можливість скласти **екзамен дистанційно** на платформі Moodle в дистанційному курсі Економічна теорія, режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6591>